

Naši mučenci

Ljubljana, 10.9.1945.

Lasje vam bodo vstajali, če vam povemo, na kako grd način so mučili toliko idealnih zlatih fantov in mož. V Kočevskem rogu jih počiva z ustaši in Nemci 30.000.- Naših fantov je med njimi od 6.000 do 8.000. Nekaterim se je posrečilo, da so ušli težko ali laže ranjeni. Ti bodo žive priče njihovih grozodejstev. Zvezane po dva in dva, oropane obleke in čevljev, so včasih žive metali v prepade, drugič jih polivali z bencinom in zažigali, površno postrelili, nato pa kamenje nad prepadi minirali, da jih je zasulo. Za nekatere poimensko vemo, za druge pa samo slutimo in ugibljemo, ker se po amnestiji niso vrnili. To ječah so fantje prestali toliko gorja, da so mnogi, ki so bili že v Dachau ali v italijanskih taboriščih, rekli, da so bila ta taborišča za nje letovišče. Hrana je bila tako neznatna in slaba, da bi tudi prašiči poginili ob njej. Kruha niso dobili ves čas zapora. Iz zaporov so prišli okostnjaki. Mnogi so kmalu nato umrli, nekatere pa so ponovno aretirali. Na Dolenjsko se je vrnilo komaj 1% domobrancev. Rovte so imele 180 mož in fantov, vrnila sta se samo dva. V Goričo vas pri Ribnici se ni vrnil nihče od domobrancev domov. V St. Vidu so 18 dni ležali na prostem v pekoči vročini, kakor tudi ob najhujših nalivih. Pobrli so jim vse, tako da so nekateri iz Škofje Loke prišli v St. Vid bosi in samo v spodnjih kratkih hlačah. Mnogo puškinih kopit so razbili na njihovih hrbtih, marsikomu so zlomili hrbtnico in rebra, da je potem v bolečinah izdihnil. Sramotili so jih tako, da so morali drug drugega pretepavati in vpiti: "Škof Rožman, Rupnik, pomagajta!" To je bila res Kalvarija naših mučencev.

Kar se jih je pa vrnilo, so bili samo mladoletni pod 20 let stari. Ako je prišel še kak starejši iz njihovih krempljev, so ga čez nekaj časa ponovno aretirali in poslali na drugi svet. V Novem mestu je ta teror še prav posebno hud. Žive mečejo v Krko in smrtne obsodbe so na dnevnem redu.

Prosim Vas, da se ne vračate, dokler ne bo res urejeno. To povejte tudi drugim. Ne verjemite nobeni propagandi, ker teror je tukaj železen in neizprosni. Nasprotniki se poslužujejo laskavih laži, da bi vas ponovno prevarili in še z ostalimi napravili, kar so napravili že s tisoči.

Se to omenim, da so v Hrastniku 1.500 domobrancev napodili v rov ter ga nato minirali. Fantje so umirala vdano z vzklikom na ustih: "Živel Kristus kralj!" Tako ganljivo in presunljivo je bilo, da so celo nekateri krvniki spregledali in odložili orožje, češ, to so pa res pošteni ljudje, mi jih ne bomo več streljali.

Dr. Anton Strle, ki je napisal knjigo o Lojzetu Grozdetu, je v St. Vidu veliko trpel. Prišel je tako zmučen ven, da niti hoditi ni mogel. Okostnjak in cel mrlič je. Strupi je podlegel na posledicah dobrot teh ječ. G. novomašnik Pavlič Stanko je toliko trpel, da sta oba z očetom ob pripovedovanju bridko jokala. Samo en primer mučenja: - Privezali so ga za spolovilo in tako je visel nekaj ur. Njegovo bridkost si sami lahko predstavljate! V ječah so celo otroci pod 14 let. Nikomur, ki je storil kaj dobrega domobrancem, ne prizanesejo. Mnogo trpijo tudi starčki, zlasti očetje domobrancev. V Teharjih sta bila zadnja dva transporta. Tu so ležali zunaj barak na pesku in jih je mnogo pomrlo. Bili so

tam cele tri tedne nezaščiteni pred dežjem in soncem. Tudi tu so jih zelo sramotili. Ko so jih gnali kakor živino skozi Celje, so morali vpiti: "Poljubljam zemljo, katero sem izdajal. Ii smo izdajalci slovenskega naroda".

Drugi prizor! Domobrancu so naložili križ, kateremu so potem sledili drugi jetniki, vmes pa so jih pretepali in bili, da so bili podobni res živemu Kristusu. Vsi krvavi in raztepeni niso klonili, marveč še bodrili jokajoče žene in dekleta, ki so delile z njimi isto usodo. Tudi od tu so prišle žive priče do angležev, samo to je vprašanje, če bodo hoteli verjeti.

Zanimalo vas bo gotovo naše šolstvo in versko življenje. Vsa samostanska in cerkvena imovina je zaplenjena. Dovoljeno je imeti samo 5 ha zemlje z inventarjem vred. Ta mesec so tudi duhovniki dobili zadnjo plačo. Nedelja se pri nas ne spoštuje. Praznuje se z delom. Otroci in odrasli vsevprek delajo v nedeljo prisilno delo na travnikih, poljih, po cestah, v opekarnah in raznih uradih, kjer snažijo in ribajo. Po cerkvah je začela duhovščina javno nastopati proti takemu ravnanju. Represalij zato še ni bilo, pa lahko še pridejo. Gen.vikar Ign.Nadrah še vedno v ječi ves bolan v prisilni delavnici. Nihče ne more k njemu. Tudi perila mu ne morejo oddati. Taka je verska svoboda pri nas. Duhovniki, ki so odšli na Gorenjsko, so se po veliki večini morali vrniti in čakajo za nastavitvev iz prosvetnega ministrstva. Nekateri bodo čakali zastoj. Po Štajerskem se morajo nekateri tudi skrivati. Povsod ista pesem.

Samostanskih šol ne bo, ker pravijo, da so po takih šolah mladino bolj kvarili, nego vzgajali. Zavodi so določeni za internate. Kdor bo stanoval v zavodu, bo v posebni evidenci. Spričevala zadnjih dveh let se morajo podvreči nostrifikaciji posebne komisije. To dovoljenje pa dobi le oni, ki je vsaj eno leto bil aktivist ali simpatizer OF. Koliko najboljših ne bo moglo več študirati, si sami lahko mislite. Sicer pa, saj nas vladajo hlapci, natakarji, delavci. Zato so šole brez pomena. Da si le zanesljivo njihov pristaš, pa ti je pot odprta v vse službe in tudi do ministrskega stolčka.

Ljudstvo spregleduje: Kmetje, ko so jim pričeli jemati zemljo, trgovci in tovarnarji, ko so jih razlastili, delavci, ker ne dobijo plače. Nezadovolstvo vedno bolj raste, godrnjačev je vedno več. Celo tisti, ki so bili izrazito za ta režim, so nekateri spregledali, drugi se pa vsaj ohladili.

GIMNAZIJE V SLOVENIJI

Komunistični minister za prosveto dr.Ferdo Kozak je 3. t.m. izdal uredbo, s katero se.

OHRANIJO NASLEDNJE GIMNAZIJE: v okrožju Novo mesto: Crnomelj, mešana gimnazija, r.I.-VI.; Metlika, mešana nepopolna nižja gimnazija, r.I.-II.

OBNOVE NASLEDNJE GIMNAZIJE: v okrožnem mestu Ljubljani: klasična gimnazija, Gajeva ulica, r.I-VIII..- S to gimnazijo se združijo klasične vzporednice I. ženske realne gimnazije, I.moška gimnazija, Vegova ulica, r.I.-VIII.; II.moška gimnazija, dosedaj na Rakovniku, se prenese v poslopje I.moške meščanske šole (Prule) in se s to šolo združi, r.I.-VIII. III. moška gimnazija, Bežigrad, r.I.-VIII. IV. moška gimnazija, v poslopju III. moške gimnazije, r. I.-VIII. I.ženska gimnazija, v lastnem poslopju na Poljanah, r.I.-VIII.; II.ženska gimnazija v novem gimn. poslopju uršul.samostana, r.I.-VIII. - v okrožju Novo mesto Novo mesto, mešana gimnazija, r.I.-V. S pravico do postopnega odpiranja višjih razredov. Kočevje, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV. - v ljublianskem okrožju: Kranj, mešana gimnazija, r.

I.-VIII. - v okrožju Celje. Celje, I.mešana gimnazija, r.I.-VIII. Celje, II. mešana gimnazija, r.I.-VIII.; - v okrožju Maribor Maribor, mešana gimnazija, r.I.-VIII.; Maribor, klasična gimnazija, z vzporednicami enotne gimnazije, r.I.-VIII.; Ptuj, mešana gimn., r.I.-VIII.; Murska Sobota, mešana gimnazija r.I.-VIII.

USTANOVE NASLEDNJE GIMNAZIJE: v okrožnem mestu Ljubljani. III. ženska gimnazija, v novem poslopju ursulinskega samostana, r.I.-VIII., IV. ženska gimnazija, v poslopju dosed. II. moške mešč. šole (za Bežigradom), r.I.-VIII. - V ti dve novi ženski gimnaziji se vpišejo dijakinje dosedanjih zasebnih gimnazij in meščanskih šol, dijakinje I. dekliške in II. dekliške meščanske šole ter pritegnejo dijakinje z drugih ženskih gimnazij, v kolikor so novima gimnazijama najbližje. - Dijaki IV. moške meščanske šole se porazdele po kraju bivanja najbližjim gimnazijam. - Ljubljana-Vič, mešana gimn. r.I.-VIII. Ljubljana-Moste, mešana gimnazija, v poslopju dosedanje III. mešane meščanske šole, r.I.-IV. - Ljubljana - Zg. Šiška, mešana nižja gimnazija, v poslopju dosedanje II. mešane meščanske šole, r.I.-IV. - Št. Vid nad Ljubljano, mešana nižja gimnazija, v poslopju dosedanje meščanske šole, r.I.-IV. - v okrožju Novo mesto: Brežice, mešana gimnazija, r.I.-V., s pravico do postopnega odpiranja višjih razredov; Ribnica, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV. - v ljubljanskem okrožju: Jesenice, mešana gimnazija, r.I.-V., s pravico do postopnega odpiranja višjih razredov; Kamnik, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Domžale, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Skofja Loka, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Ziri, mešana nižja nepopolna gimnazija, r.I.; Radovljica, mešana nižja gimn. r.I.-IV. Tržič, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Logatec, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV. Litija, mešana nižja gimn. r.I.-IV.; Stična, mešana nižja nepopolna gimnazija, r.I. - v okrožju Celje: Celje, moška nižja gimn., r.I.-IV.; Celje, ženska nižja gimnazija, r.I.-IV.; Rogaska Slatina, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Krško, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Radeče, mešana nepopolna nižja gimnazija, r.I. - s pravico do postopnega odpiranja višjih razredov; Zagorje, mešana nepopolna nižja gimnazija, r.I.-IV.; Zalec, mešana nižja gimnazija r. I.-IV.; Šoštanj, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Pozirje, mešana nepopolna nižja gimnazija, r.I.-IV.; Konjice, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Vojnik, mešana nepopolna nižja gimnazija, r. I.-III.; Slovenj Gradec, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV. v okrožju Maribor: Maribor, I. moška nižja gimnazija, r.I.-IV.; Maribor, II. moška nižja gimnazija, r.I.-IV.; Maribor, I. ženska nižja gimnazija, r.I.-IV.; Maribor, II. ženska nižja gimnazija, r.I.-IV.; Sv. Lenart v Sov. Goricah, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Ormož, mešan. nižja gimnazija, r.I.-IV.; Ljutomer, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Gornja Radgona, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Dol. Lendava, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Slovenska Bistrica, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.; Ruše, mešana nepopolna nižja gimnazija, r.I.-III.; Prevalje, mešana nižja gimnazija, r.I.-IV.

UKINEJO I. ZDRUŽIJO Z DRUGIMI GIMNAZIJAMI vse dosedanje zasebne državne in zasebne meščanske šole. gimnazije, vse dosedanje

DRAGINJA V TITOVINI

Poleg drugih težav, ki tarejo ljudi v Titovini, je tudi pomanjkanje denarja in velika draginja. Dvakratna zamenjava valute je ljudi stršno udarila. Nemci so dali l. 1941. za 1.000 din 50 RM in, ko so partizani zopet zamenjavali, so dali za teh 50.- RM (po kurzu 60 p za 1 RM) 30 Din. Tako so ljudje dobili od svojih jugosl. dinarjev povzgojenih le 3%, ne glede na to, da ti

novi dinarji še zdaleč ne veljajo toliko kot bivši jugoslovanski, ker so zdaj cene neprimerno višje. Tudi v inozemstvu nimajo nobene veljave. Visoki partizanski funkcionarji jih v Trstu prodajajo po 1.- liro.

Škatljica vžigalic stane n.pr. 4.din, dočim je v biv. Jugoslaviji stala le 50 p. Če te 4 din preračunamo nazaj v jugoslov. dinarje, vidimo, da moraš dati za navadne vžigalice 132.-din, za katere si nekdanj dobil čevlje. Še bolj zgovoren primer. Met na Gorenjskem je prodal tik pred koncem okupacije karvo za 150.-RM. Po zamenjavi tega denarja, si je pa moral izposoditi še 13 din, da je lahko svojo bolno hčer prepeljal z vlakom v Ljubljano. Vlak je namreč še enkrat drži kot v bivši Jugoslaviji. Draga so tudi živila, ki so na karte. Moka na karte stane 16.Din kg, sladkor 38.-din, krompir 6.-din, vino 50.-din. Kljub temu, da je na karte zadostna količina živil, morajo nekateri stradati, ker si teh živil ne morejo kupiti. Plače so precej zvišali, pa jih ne izplačujejo. Državni ur dniki dobivajo le akontacije na plačo, privatni uradniki in delavci pa čisto tudi teh ne. Lire in marke so namreč zamenjali le v vrednosti do 1.000.-din in tako zlasti zasebna podjetja nimajo obratnega kapitala. Delavcu nič ne pomaga, če ima mezdo do 10.din na ur, če je pa podjetnik ne more izplačati.

Tudi to neurejeno gospodarstvo pomaga mnogim na pot do spoznanja.

TO SO SVOBODNE VOLITVE!

Belgrajska komunistična "Borba" je objavila navodila za komisije za volilne imenike, v katerih stoji tudi: "Komisije bodo budno pazile, da se ne stori krivica nobenemu članu naše države, prav tako pa bodo pazile, da se ne utihotapijo v volilne imenike tisti, ki so se borili proti našemu narodu, ki so si prizadevali, da bi njihove tvornice za okupatorja čim več izdelale, ki so podpirali četnike Draže Mihajloviča in druge izdajalske organizacije. Komisijam je delo olajšano, ker je večina takih ljudi tudi sodno obsojenih. Seveda bodo vzele komisije volilno pravico tudi članom družin vseh teh oseb."

IZ PISMA IZ DOMOVINE: "Pomnite, da je mnogo pisem, ki prihajajo med vas naročenih in jih svojci morajo pisati. Najbrž ste že dobili takšna pisma ali kakšna sporočila, kako se v domovini vse na veliko dela, kako se vse obnavlja, da se civilistom, ki se vrnijo nič ne zgodi, da se doma lahko mirno živi itd. Dobro pazite in bodite skrajno previdni s takimi pismi in zagotovili!"

ZAPLEMBA TOVARNE KEKSOV

BIZJAK IN DRUG V ZAGREBU. Pred sodiščem narodne časti v Zagrebu

se je moral zagovarjati lastnik tovarne keksov Viljem Bizjak, ker je dobavljal hrvaškemu domobranstvu prepečenec. Sodišče je sprejelo kot olajševalno okolnost dejstvo, da je dajal velike vsote za narodno osvobodilno vojsko, in ga je obsojilo na izgubo častnih pravic in na zaplenbo tovarne in vseh podružnic z vsemi nepremičninami in napravami.

S POLJAKI IMAJO TEŽAVE.

Poljski vojaki se nikakor nečesto vrniti na Poljsko pod boljševiskim vplivom. V Londonu je prišla vojaška misija iz Varšave, ki naj bi prevzela poveljstvo nad vsemi poljskimi četami v Britaniji in tako zamenjala poveljstvo bivše vlade Arciszewskega. Manchester Guardian z dne 29.avg. pa piše: "V vmesnem času izvajajo poljske voj.oblasti, ki so se vedno na poveljstvu, pritisk na vojaške in oficirje, zlasti pa na oficirje, naj se ne vrnijo domov. Poljskim poveljujočim častnikom je bila predložena deklaracija, ki sluša dobiti od njih obljubo, da ne bodo stopili v nikakršne stike s poljskim poslanstvom v Londonu. Vojakom razdeljujejo okrožnice in poročila, ki napadajo varšavsko vlado."